

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
معاونت آموزش و ترویج کشاورزی

دستورالعمل

تشکیل کانون‌های یادگیری

دفتر ترویج دانش و فن آوری کشاورزی

۱۴۰۰

۸۹۵ دستورالعمل ترویجی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
معاونت آموزش و ترویج کشاورزی

دستور العمل

تشکیل کانون‌های یادگیری

(کانون‌های تبادل تجارب کشاورزان خبره و برگزیده با سایر بهره‌برداران)

تهیه و تدوین:

مسعود پیرو شعبانی، حسام‌الدین غلامی، غلامرضا ضیایی، رمضانعلی قباخلو،
صدیقه بکوردی، فریبا کاظمی، رزیتا مهرورزان و جواد قاسمی

دفتر ترویج دانش و فن‌آوری کشاورزی

۱۴۰۰

عنوان و نام پدیدآور	دستورالعمل تشکیل کانون‌های یادگیری: (کانون‌های تبادل تجارب کشاورزان خبره و برگزیده با سایر بهره‌برداران)/ تهیه و تدوین مسعود پیروشعبانی...؛ [و دیگران]؛ [برای] سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، معاونت آموزش و ترویج کشاورزی؛ سرویراستار ترویجی نصیبه پورفاتح؛ ویراستار ادبی مهشید شیرمحمدلو؛ تهیه‌شده در معاونت آموزش و ترویج کشاورزی، دفتر شبکه دانش و رسانه‌های ترویجی.
مشخصات نشر	تهران: سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، معاونت آموزش و ترویج کشاورزی، نشر آموزش کشاورزی، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۳۴ص.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۵۲۰-۹۸۸-۷
وضعیت فهرست نویسی	فیفا
یادداشت	تهیه و تدوین مسعود پیروشعبانی، حسام‌الدین غلامی، غلامرضا ضیایی، رمضانعلی قباخلو، صدیقه بکوردی، فریبا کاظمی، رزیتا مهرورزان، جواد قاسمی.
موضوع	کشاورزی -- ترویج Agricultural extension work
شناسه افزوده	پیروشعبانی، مسعود، ۱۳۵۱-
شناسه افزوده	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، معاونت آموزش و ترویج
شناسه افزوده	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، دفتر شبکه دانش و رسانه‌های ترویجی
شناسه افزوده	سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، معاونت آموزش و ترویج کشاورزی، نشر آموزش کشاورزی
رده بندی کنگره	۵۵۴۴
رده بندی دیویی	۶۳۰/۷۱۵
شماره کتابشناسی ملی	۸۷۷۲۰۶۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیفا	

ISBN: 978-964-520-988-7
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۲۰-۹۸۸-۷

عنوان:	دستورالعمل تشکیل کانون‌های یادگیری
کمیته راهبری:	علی اکبر مؤیدی، سید کریم موسوی، عبدالله موموندی و جواد قاسمی
تهیه و تدوین:	مسعود پیروشعبانی، حسام‌الدین غلامی، غلامرضا ضیایی، رمضانعلی قباخلو، صدیقه بکوردی، فریبا کاظمی، رزیتا مهرورزان و جواد قاسمی
مدیر داخلی:	ویدا همتی
سرویراستار ترویجی:	نصیبه پورفاتح
ویراستار ادبی:	مهشید شیرمحمدلو
طراحی و صفحه آرایی:	نرگس بهادر
تهیه شده در:	معاونت آموزش و ترویج کشاورزی، دفتر شبکه دانش و رسانه‌های ترویجی
ناشر:	نشر آموزش کشاورزی
شمارگان:	محدود
نوبت چاپ:	اول، ۱۴۰۰

مسئولیت درستی مطالب با دفتر ترویج دانش و فناوری کشاورزی است.

شماره ثبت در مرکز فن آوری اطلاعات و اطلاع رسانی کشاورزی ۶۱۲۶۱ به تاریخ ۱۴۰۰/۱۲/۱۸ است.

برای غنا بخشیدن به محتوای این دستورالعمل، لطفاً نظرها، انتقادهای خود را از طرق زیر با ما در میان بگذارید.
شماره تماس ۰۲۱-۶۶۴۳۰۴۴۱ | دورنگار ۰۲۱-۶۶۴۳۰۴۴۵

نشانی: تهران، خیابان آزادی، بین نواب و رودکی، پلاک ۲۰۵، معاونت آموزش و ترویج کشاورزی
تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۳۰۴۴۵ | تلفکس: ۰۲۱-۶۶۴۳۰۴۴۴ | کد پستی: ۱۴۵۷۸۹۶۶۸۱

فهرست

عنوان	صفحه
پیشگفتار	۵
مقدمه	۷
ماده ۱- تعاریف	۹
ماده ۲- اهداف	۱۱
ماده ۳- ویژگی‌های فرایند یادگیری	۱۲
ماده ۴- گردش کار فرایند شکل‌گیری کانون	۱۲
ماده ۵- ساختار عملیاتی و جلسات کانون	۱۵
ماده ۶- ساختار تشکیلاتی و وظایف	۱۶
ماده ۷- ویژگی‌های واحدهای اصلی و تابعی	۲۴
ماده ۸- تأمین مالی	۲۶
ماده ۹- نظارت	۲۶
پیوست‌ها	۲۸

تحقق اهداف و مأموریت‌های ترویج کشاورزی، از طریق فرایندهای ارتباط اثربخش ممکن می‌شود که ابزار برقراری این ارتباط «روش‌های ترویجی» است؛ بنابراین، یکی از عوامل مؤثر بر کارایی و اثربخشی نظام ترویج، توانایی آن در انتخاب و به‌کارگیری مناسب روش‌های ترویجی به شمار می‌آید. روش‌های ترویجی به کلیه فعالیت‌ها و فنونی اطلاق می‌شود که مروجان برای ارتباط با مخاطبان خود به کار می‌بندند. روی هم رفته، روش‌های ترویجی را می‌توان در سه گروه انفرادی، گروهی و انبوهی دسته‌بندی کرد که از دیرباز، در نظام‌های ترویج کشاورزی دنیا و نیز کشور ما، طیف گسترده‌ای از این روش‌ها استفاده شده‌اند؛ البته این روش‌ها به تدریج و به فراخور نیازها و شرایط جدید، دستخوش تغییراتی از نظر بُروز روش‌های جدید و اهمیت نسبی آنها شده‌اند، به‌طوری‌که از اهمیت برخی از روش‌ها کاسته شده است و برخی از روش‌های نوین طراحی و استفاده شده‌اند. روش‌های انفرادی شامل برقراری ارتباط مستقیم و دوسویه بین مروج و بهره‌بردار است، به‌نحوی که بتوانند فقط با یکدیگر تفهیم و تفاهم کنند. از جمله روش‌های انفرادی می‌توان به ملاقات در خانه و مزرعه، ملاقات در اداره ترویج، تماس‌های غیررسمی، ارتباط تلفنی و ایمیل اشاره کرد که باتوجه به توسعه فن‌آوری‌های اطلاعات و ارتباطات، امروزه استفاده از

شبکه های مجازی نیز به این روش ها افزوده شده است. در روش های گروهی، مروج در ارتباط با گروهی از بهره برداران قرار دارد و می تواند همزمان، به تعداد بیش تری از آن ها دسترسی پیدا کند. از جمله این روش ها، می توان نمایش های طریقه ای و نتیجه ای، روز مزرعه، بازدید ترویجی، سایت های الگویی، جشنواره های ترویجی و کارگاه ترویجی را نام برد. روش های انبوهی (جمعی) نیز در برگیرنده تمامی ابزارهایی است که در آن ها، با به کارگیری یک وسیله ارتباط جمعی مثل رادیو، تلویزیون، فیلم، روزنامه، مجله، نشریه، پوستر، نمایشگاه و مانند این ها، منبع پیام قادر به برقراری ارتباط می شود.

در دفتر ترویج دانش و فن آوری کشاورزی معاونت آموزش و ترویج کشاورزی، روش های ترویجی به طور مستمر پایش و ارزیابی می شوند و افزون بر بازبینی دستورالعمل های موجود، سعی بر آن است تا به فراخور شرایط و نیازهای جدید، روش های نوین معرفی و دستورالعمل های مربوطه تدوین شوند و در اختیار همکاران ترویج قرار گیرند. دستورالعمل حاضر، آخرین نسخه بازنگری شده است که خواهشمند است ضمن مطالعه دقیق، از آن در اجرای برنامه های ترویجی بهره گرفته شود. همکاران شما در این دفتر، آماده پذیرش هر گونه نظر، انتقاد و پیشنهاد در راستای اصلاح، تکمیل و بهبود این دستورالعمل در نسخه های آینده هستند.

در بیش تر کشورهای جهان، بهره‌مندی از تجارب تولیدکنندگان برگزیده (نمونه) و پیشرو در فعالیت‌های ترویج کشاورزی با اهدافی چون الگوسازی برای سایر بهره‌برداران به منظور تسهیل پذیرش نوآوری‌های مفید، اطلاع‌رسانی ترویجی، رهبری و ظرفیت‌سازی اجتماعی امری معمول و رایج است. از دهه‌های گذشته، نظام ترویج کشاورزی برای ارتقای دانش و رفتار بهره‌برداران از رهیافت‌های متعارف و کلاسیک (از بالا به پایین) بهره می‌گرفت زیرا عقیده بر این بود که کارشناسان و مروجان باید یافته‌ای جدید را به بهره‌برداران انتقال دهند. به‌همین سبب، کشاورزان تنها دریافت‌کننده خدمات ترویج بوده و در فرایند آموزش و یادگیری نقش فعالی نداشتند. از سال ۱۹۷۰ میلادی، توجه به رهیافت‌های مشارکتی و نیز جلب مشارکت تولیدکنندگان و بهره‌برداران در فرایند توسعه آغاز شد. در کشور ما نیز به بهره‌گیری از روش‌های مشارکتی در طی دهه گذشته توجه شد و در حال حاضر، این موضوع از اولویت‌های ترویج کشاورزی است.

ایجاد کانون‌های یادگیری کشاورزان یکی از مصادیق روش‌های مشارکتی و ترویج «کشاورز به کشاورز» محسوب می‌شود. کانون‌های مذکور رویکردی نو در تبادل دانش و تجربه تولیدکنندگان برگزیده با سایر تولیدکنندگان به شمار می‌روند، طی برگزاری مراسم تجلیل از برگزیدگان بخش کشاورزی کشور در بهمن‌ماه سال ۱۳۹۴، مقام عالی وزارت از این برنامه ترویجی رونمایی کرد و از آن پس و در سال‌های بعد، مسئولان امر بیش‌ازپیش بر آن تأکید کردند. لازم به توضیح است که هر ساله، تعدادی از افراد در مقام برگزیدگان بخش کشاورزی و منابع طبیعی در سطوح استانی و ملی انتخاب می‌شوند ولی تا این تاریخ، از ظرفیت آن‌ها در نشر و تسهیل نوآوری‌ها استفاده اثربخشی نشده است. این روش ترویجی نگاهی مبتنی بر شبکه‌سازی بین گروه‌های هدف، در راستای بهره‌وری و پایداری منابع تولید دارد و در پی استفاده بهینه از ظرفیت برگزیدگان یا نخبگان بخش کشاورزی و

منابع طبیعی همچون الگویی در اجرای برنامه‌های ترویجی است. در حال حاضر، توسعه کمی و کیفی کانون‌های یادگیری یکی از برنامه‌های محوری ترویج محسوب شده و به همین سبب، بازبینی و اصلاح آیین‌نامه کانون‌ها و پیوستگی دستورکار تشویقی به آیین‌نامه، در همین راستا پیش‌بینی شده است.

بر اساس آمار کشاورزان برگزیده و با در نظر گرفتن ملاحظات فنی و عملیاتی و همچنین تمایل و توانایی بالقوه برگزیدگان بخش کشاورزی و منابع طبیعی برای ایجاد کانون، وضعیت موجود تعداد کانون‌های یادگیری در کشور در کوتاه‌مدت هدف تأسیس این کانون‌ها، به میزان ۱۰ درصد تعداد کشاورزان برگزیده است. در عین حال، با توجه به ضرورت پراکنش جغرافیایی مناسب کانون‌های یادگیری، پهنه‌های تولیدی را نیز می‌توان معیار پراکنش کانون‌ها قرار داد و در بازه‌های زمانی مشخص، از دست کم یک کانون در هر پهنه (به شرط وجود کشاورز برگزیده) شروع کرده و در آینده بر تعداد آن افزود.

❖ ماده ۱- تعاریف

گروه‌های هدف ترویج: همه کشاورزان (زارعان، باغداران، دامداران، آبی‌پروران، مرتع‌داران، بهره‌برداران محصولات جنگلی و مرتعی)، زنان و جوانان روستایی و عشایری کشور گروه‌های هدف یا ارباب‌رجوعان اصلی ترویج به‌شمار می‌روند. **یادگیری:** یادگیری، تغییر کمابیش پایدار در دانش، مهارت، نگرش یا رفتار حرفه‌ای گروه‌های هدف ترویج به‌صورت انفرادی یا اجتماعی است که بر اثر آموزش، تجربه، تبادل نظر یا گفتمان به وجود می‌آید. یادگیری تغییری است که بر اثر فعالیت هر یک از افراد یا گروه‌ها ایجاد می‌شود.

کانون: منظور همان کانون‌های یادگیری گروه‌های هدف ترویج است. هر کانون مجموعه مشخصی از واحدهای بهره‌برداری کشاورزی و منابع طبیعی در یکی از زمینه‌های مختلف بخش کشاورزی مثل باغبانی، زراعت، دام (گوسفندداری، مرغداری، زنبورداری، نوغان‌داری)، آبی‌پروری، شیلات، منابع طبیعی، تشکل‌ها، صندوق‌های خرد، جوانان روستایی و صنایع کشاورزی است. یکی از این واحدها با عنوان واحد اصلی متعلق به فرد برگزیده است که توان و تمایل تبادل دانش و تجربه حرفه‌ای خود را با سایر واحدهای کشاورزی و منابع طبیعی دارد. سایر واحدها نیز با عنوان واحدهای تابعی، متعلق به سایر بهره‌بردارانی بوده که با واحد کشاورز برگزیده در تعامل و تبادل دانش هستند. گفتنی است اعضای کانون (تابعی‌ها) کشاورزانی هستند که تمایل دارند در همان محصول یا موضوع مجری کانون (واحد اصلی) تبادل دانش و تجربه داشته باشند.

برگزیده (نمونه): به کشاورزان یا بهره‌بردارانی گفته می‌شود که بر اساس شاخص‌های مصوب در سطوح ملی، استانی و شهرستانی، شناسایی، انتخاب و با عنوان برگزیده معرفی شده‌اند. افرادی هستند که با داشتن سه مؤلفه تجربه، دانش و مدیریت، به سطح مطلوبی از تولید، حفاظت از منابع یا ظرفیت‌سازی اجتماعی دست یافته و الگوی مناسبی برای توسعه بخش کشاورزی و منابع طبیعی به‌شمار می‌روند. آنها افزون بر برخورداری از مهارت فنی، ویژگی‌هایی همچون پذیرش ایده‌های نو، ارتباط با مراکز تحقیقاتی و ترویجی و مقبولیت اجتماعی را نیز دارند.

خبرگان کشاورزی: به کشاورزان برگزیده (نمونه‌ای) گفته می‌شود که از سال ۱۳۸۲ با اخذ مجوز وزارت کشور، در قالب مجمع ملّی خبرگان در سطح ملّی، کانون کشاورزان خبره در سطح استان و انجمن کشاورزان خبره در سطح شهرستان تشکیل ایجاد کرده‌اند.

مجری کانون: بهره‌بردار برگزیده‌ای که قرار است دانش و تجارب خود را با سایر کشاورزان به اشتراک گذارد.

اعضای کانون: بهره‌برداران عضو کانون یادگیری که انتظار می‌رود با مجری کانون دانش و تجربه حرفه‌ای تبادل کنند.

واحد اصلی: واحد کشاورزی یا بهره‌برداری مجری کانون است.

واحد تابعی: واحدهای کشاورزی یا بهره‌برداری اعضای کانون است.

واحد کشاورزی: منظور از واحد کشاورزی، بخشی از عرصه کشاورزی اعم از زراعی، باغی و دامی، منابع طبیعی و شیلات متعلق به کشاورزان حاضر در فعالیت ترویجی کانون‌های یادگیری است.

مجمع/کانون/انجمن کشاورزان خبره: تشکلی است مشتمل بر برگزیدگان و خبرگان بخش کشاورزی و منابع طبیعی که به منظور سازمان‌دهی برگزیدگان بخش در سطوح مختلف و ایجاد تعامل و ارتباط مداوم بین آنان، با مجوز وزارت کشور شکل گرفته و مجمع ملّی خبرگان در سطح ملّی، کانون کشاورزان خبره در سطح استان و انجمن کشاورزان خبره در سطح شهرستان، بخشی از وظایف راهبری برنامه کانون‌های یادگیری را بر عهده دارند.

تسهیلگر: مراد از تسهیلگر کسی است که با اطلاع از روندها و تعامل‌های گروه، دانش خود را به کار می‌بندد تا ساختار لازم را برای گروه فراهم آورد و به صورت مشارکتی، در بهترین زمان ممکن بهترین نتیجه عاید گردد. تسهیلگر برای این کار، از اصول پویایی گروه بهره می‌گیرد تا بتواند با تکیه بر مشارکت همه شرکت‌کنندگان، به نتیجه مطلوب نائل آید. تسهیلگر در واقع، آسان‌تر کردن کارها، کمک به موفقیت گروه از طریق افزایش تعامل گروهی، مشارکت بیش‌تر و طراحی مسیر مؤثر را بر عهده دارد.

بخش اجرایی (اجرا): شامل همه معاونت‌ها، سازمان‌ها و ادارات تخصصی بخش کشاورزی در عرصه زراعت، باغبانی، دام، آب‌وخاک، منابع طبیعی، شیلات، بیمه، اعتبارات و امور عشایر در سطوح ملی، استانی و شهرستانی می‌شود.

سازمان (نات): منظور سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی است که رئیس آن معاون وزیر است.

دفتر ترویج: منظور دفتر «ترویج دانش و فناوری کشاورزی» ذیل مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی است.

❖ ماده ۲- اهداف

الف) هدف کلی:

ارتقای دانش، نگرش، مهارت‌ها، ظرفیت‌های اجتماعی، یادگیری اجتماعی و رفتار حرفه‌ای کشاورزان و دیگر گروه‌های هدف ترویج در واحدهای اصلی و تابعی، بر اثر تبادل پایدار دانش و تجارب برگزیدگان یا خبرگان با واحدهای کشاورزی تابعی است.

ب) اهداف اختصاصی:

- ۱- استفاده از ظرفیت کشاورزان برگزیده برای توانمندسازی سایر کشاورزان
- ۲- به اشتراک‌گذاری تجارب مثبت برای دستیابی به راه‌حل‌های عملی و کارآمد
- ۳- جبران کمبود نیروی متخصص ترویجی در منطقه
- ۴- جلب اعتماد و مشارکت نیروهای محلی نسبت به برنامه‌های ترویجی
- ۵- ایجاد بستر مناسب برای ایجاد تشکلهای کشاورزان
- ۶- ارج نهادن به زحمات و تلاش‌های نخبگان کشاورزی و ارتقای شأن و منزلت اجتماعی آنان
- ۷- ایجاد انگیزه و رقابت سالم میان شاغلان بخش کشاورزی و تشویق آنان به ادامه فعالیت سازنده

- ۸- معرفی الگوهای عملی و معتمد بین کشاورزان، روستاییان و عشایر
- ۹- افزایش ضریب نفوذ دانش در بین اعضای کانون
- ۱۰- افزایش توان رهبری، رضایتمندی و اعتمادبه نفس در کشاورزان

❖ ماده ۳- ویژگی های فرایند یادگیری

در این برنامه، منبع کسب اطلاعات برای اعضای کانون، تنها مجری کانون نیست و در صورت نیاز می توان از مواد و رسانه های ترویجی، مروجان، متخصصان، پژوهشگران، دانشگاهیان و سایر کارشناسان نیز کمک گرفت. همچنین شبکه ایجادشده بین اعضای کانون هم زمینه تبادل دانش بین اعضا را فراهم می آورد. آنچه مهم است، برقراری ارتباط بین معلومات پیشین اعضای کانون با دانش و تجارب جدید، در راستای رسیدن به سطح پیشرفته ای از مدیریت واحد کشاورزی است.

❖ ماده ۴- گردش کار فرایند شکل گیری کانون

گام اول: صدور احکام اداری برای سطوح مختلف تعریف شده در سازمان کار: ابلاغ اداری برای هر یک از عوامل اجرایی در سطوح ملی، استان، شهرستان و دهستان مطابق با شرح وظایف هر سطح (که در ادامه به آن اشاره می شود) صادر خواهد شد.

گام دوم: شناسایی و انتخاب مجریان حائز شرایط اجرای کانون واحد عملیات دهستان: در این مرحله، مراکز جهاد کشاورزی دهستان هر شهرستان، فراخوانی برای برگزیدگان (نمونه ها) و خبرگان بخش کشاورزی و منابع طبیعی داوطلب تشکیل کانون اعلام می کنند. ملاک نمونه بودن داوطلبان، ارائه مدارک و اسناد مربوط به آنان است. وگرنه لازم است اداره ترویج در استان یا شهرستان، مراتب امر را تأیید کند.

تبصره ۱- با توجه به محدودیت تعداد برگزیدگان در هر استان، پس از دعوت از همه آنان در مرکز استان و برگزاری جلسه توجیهی، برخی از آنان شناسایی و انتخاب خواهند شد. شرایط انتخاب مجریان کانون در ادامه مطلب ذکر می شود.

تبصره ۲- برای مشارکت کشاورزان با ویژگی‌های خاص و منحصربه‌فرد که به هر سبب موفق به کسب عنوان برگزیده (نمونه) نشده‌اند، اما توانمندی‌ها و ویژگی‌های یک مجری کانون را دارند، منعی وجود ندارد. تشخیص این امر بر عهده کمیته اجرایی شهرستان است.

تبصره ۳- سایت‌های الگویی که در واحدهای کشاورزی مددکاران ترویج تشکیل می‌شود از شمول این دستورالعمل خارج بوده و از دستورالعمل‌های مربوطه تبعیت می‌کنند.

گام سوم: شناسایی و انتخاب اعضای کانون (واحدهای تابعی در واحد عملیات دهستان): مجری و اعضای کانون، از طریق اعلان عمومی مراکز جهاد کشاورزی دهستان به بهره‌برداران در سطح منطقه و برگزاری جلسه توجیهی شناسایی و انتخاب می‌شوند.

گام چهارم: تکمیل فرم تقاضای همکاری برای تشکیل کانون یادگیری، تکمیل فرم اطلاعات مجری کانون و تنظیم تفاهم‌نامه بین مدیریت‌های جهاد کشاورزی شهرستان و مجریان کانون یادگیری برای جلب بیش‌ترین مشارکت آنان (پیوست‌های شماره ۱، ۲ و ۳)

گام پنجم: تشکیل جلسه برای تشریح اهداف و روند کار، مساله‌یابی و تدوین برنامه عملیاتی: این جلسه در محل مرکز جهاد کشاورزی دهستان و با حضور مسئول مرکز، مروجان مسئول پهنه‌های کشاورزی، مجریان و اعضای کانون برگزار می‌شود.

گام ششم: ارزیابی نخستین: واحد عملیات دهستان با ثبت وضعیت موجود و عملکرد واحدهای تابعی در سال پیش از اجرای کانون یادگیری شرایط را ارزیابی می‌کند.

گام هفتم: آغاز عملیات ترویجی در واحدهای کانون: برگزاری جلسات مشارکتی در طول فصل کاری، برای تبادل دانش فنی با واحدهای تابعه با استفاده از روش‌های متنوع ترویجی

گام هشتم: نظارت مستمر بر فرایند اجرایی در هر کانون: واحد عملیات دهستان و مجری کانون می‌توانند به‌صورت مشترک این مرحله را با ثبت تمام وقایع و مراحل اجرا پیش ببرند.

گام نهم: ارزیابی ثانویه: ثبت عملکرد واحدهای تابعی در سال پس از اجرای کانون و سنجش اثربخشی این مرحله بر عهده واحد عملیات دهستان است.

گام دهم: مستندسازی فرایند اجرایی و نتایج به دست آمده از ارزیابی های واحد عملیات دهستان

شکل ۱: گردش کار فرآیند برنامه ریزی و اجرای کانون های یادگیری

❖ ماده ۵- ساختار عملیاتی و جلسات کانون

هر کانون، شامل واحد اصلی (مجری کانون) و واحدهای تابعی (اعضای کانون) است. مجری کانون که نقش تسهیلگر یا انتقال دهنده تجربه و دانش را ایفا می‌کند، برگزیده (نمونه) یا خبره بخش کشاورزی و منابع طبیعی است. اعضای کانون نیز شامل سایر کشاورزان یا گروه‌های هدف دیگر ترویج هستند که تمایل دارند به صورت نظام‌یافته از دانش و تجربه کشاورزان و بهره‌برداران برتر بهره‌گیری کنند و این دانش و تجربه را در واحدهای خود به کار برند. محدودیتی برای تعداد واحدهای تابعی کانون یادگیری وجود ندارد؛ بنا بر نوع فعالیت‌ها، شرایط منطقه و تقاضا، تعداد این واحدها متغیر بوده و در طول زمان افزایش‌پذیر هستند. زیربخش ترویج (اداره‌های ترویج یا مروجان مسئول پهنه‌ها) در قالب عضویت در کارگروه‌های تعریف‌شده، نقش تسهیلگری، هدایت و راهبری برنامه را ایفا می‌کنند. بخش اجرا نیز برحسب مأموریت خود مشارکت می‌کند.

تبصره ۴- در جلسات میدانی، مجری کانون رئیس جلسه بوده و هدایت جلسه بر عهده او است. سایر عوامل از جمله بخش‌های ترویجی و اجرایی در صورت حضور، با مجری کانون همکاری می‌کنند.

تبصره ۵- روش برگزاری جلسات، مشارکتی و ترجیحاً با رویکرد مدرسه در مزرعه خواهد بود. مراد از این رویکرد، نوعی رهیافت مشارکتی ترویج است که در آن، روند یادگیری در مزرعه یا واحدهای کشاورزی/منابع طبیعی شکل می‌گیرد و شرایط این واحدها، تعیین‌کننده اصلی برنامه ترویجی است. بدین منظور نماینده‌ای از ترویج یا ترجیحاً مروج پهنه، که سابقه کار ترویجی داشته باشد، همچون تسهیلگر در جلسات حضور خواهد یافت.

تبصره ۶- برای همه جلسات در طول فصل تولید، برنامه اجرایی مدونی در مرکز جهاد کشاورزی دهستان با محوریت مجری کانون و نظارت کلی مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان، تهیه و تدوین می‌شود. این برنامه باید انعطاف لازم در برخورد با شرایط نامساعد و غیرمترقبه را داشته باشد.

تبصره ۷- در جلسات تشکیل شده، همه مسائل و مشکلات مراحل تولید یا مدیریت منابع طبیعی، به شیوه مشارکتی، بررسی شده و راهکار عملیاتی مشخصی عرضه می‌شود تا واحدهای تابعی نیز قادر به استفاده از آن باشند.

تبصره ۸- تعداد جلسات تشکیل شده بنا به نوع محصول، طول دوره زراعی، وضعیت حفاظت از منابع طبیعی، ظرفیت‌سازی اجتماعی و سایر شرایط حرفه‌ای متفاوت خواهد بود و تعیین تعداد و فواصل زمانی آن‌ها، بر عهده مجری کانون است.

❖ ماده ۶- ساختار تشکیلاتی و وظایف

از نظر تشکیلات برنامه‌ریزی و ساختار عمل، می‌توان سه مؤلفه اساسی را در کانون‌های یادگیری به شرح زیر برشمرد:

- ۱- دفتر ترویج، مدیریت‌های هماهنگی ترویج استانی، ادارات ترویج شهرستان، مراکز جهاد کشاورزی و مروجان مسئول پهنه‌ها
 - ۲- مجمع ملی خبرگان کشاورزی
 - ۳- بخش‌های اجرایی (برحسب محصول / موضوع)
- این ارکان به‌طور هماهنگ و در تعامل با یکدیگر، وظیفه برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری و راهبری برنامه را بر عهده دارند. به‌منظور استفاده بهینه از امکانات و ساختارهای موجود در سطوح ستادی، استانی، شهرستان و دهستان و ایجاد هماهنگی‌های مؤثر در مراحل برنامه‌ریزی و اجرایی، سطوح چهارگانه اجرایی به شرح زیر معرفی می‌شوند:

الف) سطح ملی

ستاد ملی برنامه‌ریزی کانون‌های یادگیری

ستاد ملی برنامه‌ریزی کانون‌های یادگیری در مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی قرار گرفته و دبیرخانه آن در دفتر ترویج دانش و فناوری کشاورزی مستقر است. سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری از طریق «شورای ملی برنامه‌ریزی

آموزش و ترویج کشاورزی و منابع طبیعی» و کمیته‌های برنامه‌ریزی و مشورتی ذیل آن انجام می‌شود. این شورا متشکل است از:

- ◀ رئیس مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی (رئیس شورا و رئیس ستاد)
 - ◀ قائم‌مقام مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی (نایب‌رئیس شورا)
 - ◀ مدیرکل دفتر ترویج دانش و فناوری کشاورزی (دبیر)
 - ◀ مدیران کل دفاتر و معاونت‌های مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی (اعضای شورا)
- این شورا برای تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در حیطه آموزش و ترویج کشاورزی و منابع طبیعی، از کمیته‌ها و کارگروه‌های برنامه‌ریزی و مشورتی استفاده می‌کند. سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی کلان و تعیین اولویت‌های اجرایی در کانون‌های یادگیری در این کمیته‌ها و سپس در شورای ملی مذکور انجام می‌شود. کمیته‌های برنامه‌ریزی و مشورتی متشکل از نمایندگان دفاتر و معاونت‌های ستادی مؤسسه، نمایندگان معاونت‌ها و سازمان‌های اجرایی، مؤسسات تحقیقاتی، دانشگاه‌ها، نماینده مجمع ملی خبرگان، انجمن‌ها و سایر نهادهای مرتبط، به فراخور نوع کمیته و موضوع هستند.

وظایف ستادبرنامه‌ریزی ملی

- ۱- سیاست‌گذاری کلان و اولویت‌بندی محصولی / موضوعی سالیانه برای کانون‌ها و ابلاغ سیاست‌ها به سطوح پایین‌تر
- ۲- سیاست‌گذاری برای حمایت و تشویق برگزیدگان بخش کشاورزی

وظایف دفتر ترویج

- ۱- بررسی نیازهای کانون‌های یادگیری
- ۲- تدوین برنامه‌های کلان سالانه کانون‌های یادگیری
- ۳- اجرا و نظارت بر انجام مأموریت‌های مندرج در دستورکار
- ۴- بررسی و جمع‌بندی گزارش‌های استان‌ها و اخذ تصمیم و رهنمودهای لازم بر اساس آن

۵- ارائه نتایج بررسی‌های کارشناسی گزارش‌های استانی به استان‌ها، برای استفاده مقتضی در روند اجرا

تبصره ۹- دفتر ترویج موظف است پیش از برگزاری جلسه سالانه ستاد برنامه‌ریزی ملی، گزارش مبسوطی از اجرای عملی این دستورکار در استان‌ها را دریافت و پس از تجزیه و تحلیل منطقی، نقاط ضعف و قوت آن را مشخص و نتیجه را در ستاد برنامه‌ریزی ملی عرضه کند.

تبصره ۱۰- ستاد برنامه‌ریزی ملی موظف است گزارش جامعی از عملکرد یک‌ساله کانون‌های یادگیری به‌ویژه دستورکار تشویقی آن را به وزیر محترم جهاد کشاورزی ارائه دهد.

ب) سطح استانی

ستاد هماهنگی استانی کانون‌های یادگیری

دبیرخانه ستاد استانی برنامه‌ریزی کانون‌های یادگیری در مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی مستقر است. سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری از طریق «کمیته برنامه‌ریزی آموزش و ترویج کشاورزی و منابع طبیعی استان» انجام می‌شود. اعضای این این کمیته عبارتند از:

- ۱- رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان (رئیس کمیته و رئیس ستاد استانی)
- ۲- مدیر هماهنگی ترویج کشاورزی استان (دبیر کمیته)
- ۳- رئیس اداره رسانه‌های ترویجی
- ۴- رئیس اداره پشتیبانی و تجهیز شبکه
- ۵- رئیس اداره آموزش بهره‌برداران
- ۶- مسئول فعالیت‌های کشاورزی زنان روستایی و عشایری
- ۷- رئیس اداره ترویج و امور تشکله‌ها
- ۸- نمایندگان معاونت‌های بهبود تولیدات گیاهی و امور دامی، اداری و مالی و مدیریت امور اراضی

- ۹- رئیس (رؤسای) مرکز (مراکز) تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی/ (مراکز) آموزش کشاورزی و منابع طبیعی
- ۱۰- دبیر محققان معین استان
- ۱۱- نماینده سازمان تعاون روستایی استان
- ۱۲- نماینده اتحادیه‌های کشاورزان استان
- ۱۳- نماینده سازمان برنامه و بودجه استان
- ۱۴- نماینده اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان
- ۱۵- نماینده اداره کل دامپزشکی استان
- ۱۶- نماینده مدیریت شیلات و امور آبزیان سازمان جهاد کشاورزی استان
- ۱۷- نماینده اداره کل امور عشایر استان
- ۱۸- نماینده کانون خبرگان استان
- ۱۹- نماینده دانشگاه: از گروه‌های ترویج و آموزش کشاورزی یا توسعه روستایی (در صورت نبود، از استادان رشته‌های مرتبط دعوت می‌شود)
- ۲۰- دبیر مروجان پهنه‌ها

وظایف ستاد هماهنگی استان

این ستاد وظیفه راهبری کانون‌ها در سطح استان را بر عهده دارد. هدف از تشکیل این کمیته، دستیابی به هماهنگی لازم بین اجزای مؤثر در اجرای برنامه برای نیل به اهداف پیش‌بینی شده با بیش‌ترین اثربخشی و کم‌ترین آسیب‌ها است.

وظایف مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی استان

- ۱- راهبری و نظارت بر حسن اجرای برنامه در سطح استان
- ۲- ارسال دستورالعمل اجرایی کانون به مدیریت‌های جهاد کشاورزی استان و توجیه نخست برنامه برای مدیران جهاد کشاورزی و رؤسای انجمن شهرستان‌ها
- ۳- تدوین گزارش ارزشیابی جامع کانون‌ها در استان و ارائه گزارش‌های منظم سه‌ماهه از پیشرفت اجرایی برنامه به دفتر ترویج

۴- تدارک برگزاری دوره ترویجی لازم برای مجریان کانون (واحدهای اصلی) شامل دروس اصول آموزش بزرگسالان، مبانی تسهیلگری و توجیه برنامه کانون ها و صدور گواهینامه پایان دوره همچون مجوز شرکت در برنامه

۵- انعکاس نتایج نیازسنجی استان به دفتر ترویج

تبصره ۱۱- در صورت بعد مسافت و مشکلات حضور برگزیدگان در مرکز استان، به تشخیص شورای هماهنگی استان، این وظیفه به مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان واگذار می شود.

تبصره ۱۲- برگزاری دوره مذکور برای درک کامل تر و بینش صحیح تر مجریان نسبت به مبانی برنامه و اجرای بهینه آن است؛ اما تشخیص برگزاری دوره بر عهده ستاد هماهنگی استان است و در صورتی که برگزاری دوره سبب اختلال یا بی نظمی در اصل برنامه شود، می توان از آن صرف نظر کرد.

پ) سطح شهرستان

کمیته برنامه ریزی ترویجی شهرستان

این کمیته در سطح شهرستان با ترکیب:

مدیر جهاد کشاورزی شهرستان، رئیس اداره ترویج، محقق معین برگزیده (با معرفی مرکز تحقیقات)، رؤسای واحدهای اجرایی شهرستان و رئیس مرکز جهاد کشاورزی دهستان متولی اجرای برنامه، با هدف هدایت، هماهنگی و انسجام عملیات برنامه و بهره گیری از همه توانمندی های منطقه برای دستیابی به اهداف پیش بینی شده تشکیل می شود. رئیس این کمیته مدیر جهاد کشاورزی شهرستان و نایب رئیس و دبیر آن، رئیس اداره ترویج شهرستان است. حکم مدیر جهاد کشاورزی شهرستان را رئیس سازمان جهاد کشاورزی صادر و احکام دبیر و اعضای کمیته را مدیر جهاد کشاورزی شهرستان صادر می کند.

وظایف کمیته برنامه‌ریزی ترویجی شهرستان

- ۱- تعیین وظایف هر یک از واحدهای اجرایی شهرستان در اجرای مطلوب و هماهنگ برنامه
- ۲- بررسی پتانسیل‌ها و نیازهای کانون‌های یادگیری
- ۳- تصویب برنامه عملیاتی جامع برای هر یک از کانون‌های یادگیری شهرستان در صورت نیاز
- ۴- بررسی نتایج فعالیت کانون‌های یادگیری در سطح شهرستان و ارائه گزارش ادواری و پایانی به کمیته برنامه‌ریزی استان

وظایف اداره ترویج کشاورزی شهرستان

- ۱- ارزیابی نیازها، ظرفیت‌ها و قابلیت‌های کانون‌های یادگیری شهرستان
- ۲- تدوین برنامه عملیاتی جامع برای هر یک از کانون‌های یادگیری شهرستان و ارائه گزارش به کمیته برنامه‌ریزی شهرستان
- ۳- ارتباط و تعامل مستمر با مراکز جهاد دهستان مربوطه در زمینه هدایت و راهبری کانون‌های یادگیری
- ۴- برگزاری جلسات و بازدیدهای لازم برای پایش روند اجرایی برنامه و ثبت همه وقایع در طول دوره اجرا برای هدایت کارشناسی کار
- ۵- راهبری، هماهنگی و نظارت بر برنامه در سطح شهرستان
- ۶- گردآوری اطلاعات مستمر از همه کانون‌های یادگیری در سطح شهرستان برای ارزشیابی جامع کانون‌های یادگیری شهرستان پس از اجرای برنامه، و ارائه به کمیته برنامه‌ریزی شهرستان و پس از بررسی در کمیته، ارسال به استان
- ۷- فراهم‌سازی شرایط حضور داوطلبانه مشارکت‌کنندگان کانون‌های یادگیری (برگرفته از شیوه‌نامه اجرایی) در مرکز جهاد کشاورزی دهستان
- ۸- تسهیل عقد تفاهم‌نامه مشترک بین مدیر جهاد کشاورزی شهرستان و مجری کانون

۹- تهیه شناسنامه برای واحدهای اصلی و تابعی با مشارکت مراکز جهاد کشاورزی و مروجان مسئول هر پهنه، بر اساس مشخصات فنی، اقتصادی و سایر ویژگی‌های لازم برای برنامه‌ریزی، ثبت وقایع تولید و اجرای بهینه برنامه

ت) سطح دهستان

نیازها و برنامه عملیات کانون‌های یادگیری در شورای برنامه‌ریزی ترویجی مرکز جهاد کشاورزی بررسی می‌شود. اعضای این شورا برحسب مورد و براساس نوع کانون یادگیری، برای حضور در جلسه شورا دعوت می‌شوند.

اعضای شورای برنامه‌ریزی ترویجی مرکز جهاد کشاورزی

- ۱- رئیس مرکز جهاد کشاورزی (رئیس شورا و تأییدکننده برنامه‌ها و نیازها)
 - ۲- مروجان مسئول پهنه (یکی از مروجان در مقام دبیر شورا)
 - ۳- دو تن از نمایندگان کشاورزان / بهره برداران منابع طبیعی
 - ۴- یک نماینده مددکاران ترویجی مرد
 - ۵- یک نماینده تسهیلمان ترویجی زن
 - ۶- نماینده تشکلهای روستایی و کشاورزی
 - ۷- محقق معین
 - ۸- نماینده بخش خصوصی (شرکتهای خدمات مشاوره‌ای / فنی مهندسی، کلینیک‌ها و مانند آنها بر حسب موضوع / محصول کانون)
 - ۹- نماینده اداره ترویج شهرستان
- مدیر جهاد کشاورزی شهرستان حکم اعضای این شورا را صادر می‌کند و رئیس مرکز نیز مسئول و ناظر اجرایی برنامه در سطح دهستان به شمار می‌رود.

وظایف رئیس مرکز و مروجان پهنه‌ها درباره کانون‌های یادگیری

- ۱- اطلاع‌رسانی جامع برای ثبت‌نام داوطلبان در حوزه دهستان از طرق مختلف (اطلاعیه، پیامک، تماس تلفنی و مانند این‌ها) و تعیین مهلت ثبت‌نام برای

داوطلبان تشکیل کانون؛ مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان پیش‌تر، شرایط ثبت‌نام واحدهای تابعی را به واحد عملیات ابلاغ کرده است.

۲- انتخاب مجریان کانون در حوزه فعالیت مرکز بر اساس شرایط مندرج در دستورالعمل

۳- تقدّم‌بندی و تعیین واحدهای تابعی برای آغاز برنامه

۴- موقعیت واحد اصلی و واحدهای تابعی و نیازهای ترویجی پیش از اجرای برنامه ارزیابی شده، به‌نحوی که با مراجعه به هر یک از واحدهای تابعی و برگزاری جلسات لازم، اطلاعات جامعی از این واحدها جمع‌آوری شود و در برنامه عملیاتی با لحاظ تقدّم‌ها قرار می‌گیرد.

۵- تدوین برنامه عملیاتی جامع با مشارکت مجری کانون دست‌کم برای یک دوره تولید

۶- هماهنگی با مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان و سازمان جهاد کشاورزی استان و تدارک امکانات لازم (وسیله نقلیه و مانند آن) برای اعزام برگزیده بخش کشاورزی و منابع طبیعی (واحد اصلی) به استان برای شرکت در دوره‌ها یا کارگاه‌های توجیهی برنامه

۷- نظارت فنی بر اجرای برنامه

۸- آموزش مروجان مسئول پهنه درباره دستورالعمل کانون و نحوه اجرای آن
۹- تحویل فرم‌های «تقاضای همکاری» و «تفاهم‌نامه» به منتخبان تشکیل کانون و دریافت آنها پس از تکمیل و ارائه تصویری از آن به سازمان جهاد کشاورزی استان و مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان

۱۰- تهیه گزارش مرحله‌ای و سالانه عملکرد کانون‌های یادگیری برای ارائه به شورای مرکز و ارسال به اداره ترویج کشاورزی واقع در مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان

تبصره ۱۳- هر برگزیده بخش کشاورزی یا منابع طبیعی نمی‌تواند نقش تسهیلگر و مروج روستایی را بر عهده بگیرد. برخی از برگزیدگان ممکن است به سبب حجم کار یا تمایلات شخصی، راغب به مشارکت در برنامه کانون‌های

یادگیری نبوده یا ویژگی‌ها و صلاحیت‌های تسهیلگری از جمله مهارت‌های ارتباطی را نداشته باشند؛ ازاین‌رو، لازم است افراد دارنده شرایط با دقت تمام انتخاب شوند.

تبصره ۱۴- از آنجاکه برگزیدگان افزون بر تجارب شخصی، نیاز به دانش به‌روز دارند؛ بنابراین، لازم است مرکز جهاد کشاورزی دهستان، مجری کانون را به کارشناسان موضوعی ترویج و محققان کشاورزی و منابع طبیعی ارتباط دهد.

❖ ماده ۷- ویژگی‌های واحدهای اصلی و تابعی

الف) ویژگی‌های لازم برای داوطلبان اجرای کانون (واحدهای اصلی)

واحدهای اصلی در این فعالیت ترویجی، با شرایط و ویژگی‌های زیر تشکیل می‌شوند:

۱- واحد اصلی از بین برگزیدگان بخش کشاورزی و منابع طبیعی داوطلب انتخاب می‌شوند.

۲- کسانی که در مقام برگزیده در اجرای برنامه گزینش می‌شوند، تفاهم‌نامه همکاری در برنامه کانون‌ها را امضا می‌کنند.

۳- در شرایط برابر، در بین برگزیدگان داوطلب، کسانی در اولویت انتخاب قرار خواهند گرفت که شرایط زیر را داشته باشند:

◀ منتخب سطح ملی (به‌ویژه کانون‌های یادگیری ملی)

◀ برگزیده منتخب سه سال اخیر

◀ حسن شهرت

◀ حسن اخلاق فردی و اجتماعی

◀ ترجیحاً دارنده تحصیلات دانشگاهی

◀ علاقه‌مندی و تعهد به همکاری مستمر با برنامه

◀ مقبولیت اجتماعی و اعتبار محلی

◀ مشارکت و قبول مسئولیت‌های فردی و اجتماعی

◀ علاقه‌مند و فعال در تعامل و همکاری با سازمان‌ها، مؤسسات و ادارات دولتی و غیردولتی اعم از ترویج، بخش اجرایی و تحقیقات

◀ موقعیت مکانی از نظر سهولت دسترسی تولیدکنندگان به واحد تولیدی مدنظر

◀ توانایی و امکان تهیه ملزومات و امکانات فنی لازم

تبصره ۱۵- با توجه به تنوع شرایط فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و جغرافیایی در مناطق مختلف کشور، واحدهای عملیات (پایین‌ترین سطح اجرایی کانون) می‌توانند با هماهنگی کمیته اجرایی شهرستان بر حسب نیاز و به‌صورت موردی، شرایط دیگری را به مجموعه شرایط فوق اضافه کنند.

۴- همه داوطلبان تشکیل کانون در جلسات، دوره‌ها یا کارگاه‌های ترویجی مربوط به برنامه، که مدیریت هماهنگی ترویج استان، تدارک دیده است، شرکت کرده و گواهینامه مربوطه را که درواقع مجوز حضور آنان در برنامه کانون‌ها است دریافت می‌کنند. محتوای دوره شامل اصول آموزش بزرگسالان، تسهیلگری، روش‌های ترویجی و آشنایی با برنامه است که در زمان فراغت کشاورزان از کار رایگان ارائه خواهد شد.

۵- واحدهای تابعی منتخب در طول فصل کاری، توصیه‌های فنی مجریان کانون را تا حد امکان در واحد بهره‌برداری خود عملی می‌کنند.

۶- در هر کانون یادگیری، تعداد واحدهای تابعی متأثر از عوامل متعددی چون نوع محصول، امکانات واحد اصلی، فواصل واحدها و غیره است؛ ازاین‌رو تعداد دقیق واحدهای تابعی در هر کانون، بر اساس نظر مرکز جهاد کشاورزی دهستان تعیین می‌شود.

۷- پس از صدور مجوز فعالیت کانون، مجری کانون مدتی پیش از آغاز فعالیت تولیدی/ بهره‌برداری، نخستین جلسه توجیهی- فنی در واحد اصلی را با حضور اعضای واحد عملیات و نمایندگان کمیته اجرایی برگزار می‌کند. بهتر است این جلسات به شیوه مدرسه در مزرعه و نیز بازدیدهای فنی در تمام فصل کاری ادامه یابد.

ب) ویژگی‌های لازم برای کشاورزان واحدهای تابعی

- ◀ داوطلب و علاقه‌مند به همکاری باشد.
- ◀ به واحد اصلی دسترسی داشته باشد.
- ◀ توان و شرایط اجرای توصیه‌ها را داشته باشد.

❖ ماده ۸- تأمین مالی

اعتبارات لازم برای تشکیل کانون‌های یادگیری را می‌توان حسب مورد از موارد زیر تأمین کرد:

- ۱- اعتبارات پیش‌بینی‌شده برای اقدامات و فعالیت‌های ترویجی و آموزشی اعم از ملّی یا استانی
- ۲- اعتبارات پیش‌بینی‌شده برای طرح‌های زیربخش‌های اجرایی که باید در عرصه‌های کشاورزی و منابع طبیعی کشور و واحدهای تولیدی متعلق به بهره‌برداران اجرا شوند.
- ۳- کمک‌های حامیان مالی (بخش خصوصی / نیمه‌دولتی)

❖ ماده ۹- نظارت

نظارت ملّی بر اجرای این دستورالعمل به عهده دفتر ترویج دانش و فناوری کشاورزی و نظارت بر سطوح پایین‌تر آن نیز به عهده مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی استان، رئیس اداره ترویج کشاورزی شهرستان و مرکز جهاد کشاورزی مندرج در دستورالعمل حاضر خواهد بود.

توصیه‌ها و نکات کلیدی برای برگزاری مطلوب برنامه

- ◀ فعالیت کانون باید در زمینه مهم‌ترین محصولات باشد، به‌طوری‌که ضمن انطباق با اولویت‌ها و سیاست‌های وزارت متبوع، از محصولات غالب و اقتصادی منطقه، شهرستان و استان باشد.

- ◀ مجریان کانون از بین برگزیدگان شهرستانی، استانی و ملی بخش کشاورزی به‌صورت داوطلبانه انتخاب می‌شوند.
- ◀ مجری کانون باید توانایی و امکان تهیه ملزومات و امکانات فنی لازم را داشته باشد.
- ◀ موقعیت مکانی کانون باید در معرض دید سایر بهره‌برداران بوده یا به‌آسانی به آن دسترسی داشته باشند.
- ◀ محل کانون تا حد امکان حداقل زیرساخت‌های ارتباطی و تعاملی از جمله دسترسی به تلفن، اینترنت، فضای کارگاهی مزرعه‌ای، پژوهش‌های مزرعه‌ای و فعالیت متنوع ترویجی را داشته باشد.
- ◀ تعداد واحدهای تابعی هر کانون متأثر از عوامل متعددی همچون موضوع، محصول، امکانات واحد اصلی، فواصل واحدها و غیره است؛ ازاین‌رو، تعداد دقیق واحدهای تابعی در هر کانون، بر اساس نظر مرکز جهاد کشاورزی دهستان تعیین می‌شود.
- ◀ واحدهای تابعی منتخب در طول فصل کاری، توصیه‌های فنی مجریان کانون را در حد امکان در واحد بهره‌برداری خود عملی و اجرا می‌کنند.
- ◀ در این برنامه، منبع کسب اطلاعات برای اعضای کانون، تنها مجری کانون نیست و در صورت نیاز، می‌توان از مواد و رسانه‌های ترویجی، مروجان، متخصصان، پژوهشگران، دانشگاهیان و سایر کارشناسان کمک گرفت. همچنین شبکه‌ای که بین اعضای کانون ایجاد می‌شود زمینه تبادل دانش بین اعضا را نیز فراهم می‌آورد. آنچه مهم است برقراری ارتباط بین معلومات پیشین اعضای کانون با دانش و تجارب جدید، در راستای رسیدن به سطح پیشرفته‌ای از مدیریت واحد کشاورزی است.
- ◀ با توجه به اینکه ایجاد تغییرات پایدار در رفتار بهره‌برداران نیازمند استمرار فعالیت‌های آموزشی - ترویجی است، دوره زمانی برای کانون‌های یادگیری دست‌کم پنج سال در نظر گرفته شود.
- ◀ تابلوی مشخصات کانون باید در محل به شکلی که دید مناسبی داشته باشد نصب شود.

پیوست شماره ۱:

فرم تقاضای همکاری برای تشکیل کانون یادگیری

مدیر محترم جهاد کشاورزی شهرستان

موضوع: درخواست همکاری

باسلام و احترام؛

پیرو درج اعلان دعوت به همکاری آن مدیریت در راستای همکاری با کانون‌های یادگیری، بدینوسیله ضمن اعلام آمادگی جهت همکاری به‌عنوان واحد اصلی (مجری کانون)، به پیوست مشخصات و سوابق شغلی (رزومه) خود را تقدیم می‌دارم. امیدوارم این برنامه، فرصتی فراهم سازد تا در راستای ارتقای اهداف کشاورزی منطقه و در نگاهی وسیع‌تر، کشور عزیزم، خدمات ترویجی مورد نظر کانون‌های یادگیری را برآورده سازم.

با تشکر

نام و نام خانوادگی

امضاء

پیوست شماره ۲:
فرم اطلاعات مجری کانون

نام:	۲- نام خانوادگی:	۳- نام پدر:		
۴- شماره شناسنامه:	۵- شماره ملی:	۶- جنسیت:		
۷- تاریخ تولد:		۸- وضعیت تأهل: مجرد ☐ متأهل ☐ ۹- تعداد افراد تحت تکفل:		
۱۰- نشانی کامل محل سکونت:				
۱۱- کد پستی:		۱۲- آدرس پست الکترونیکی:		
۱۳- تلفن تماس (منزل):		۱۴- تلفن همراه:		۱۵- ساعات مناسب برقراری تماس:
۱۶- طرف تماس در مواقع ضروری:		۱۷- نسبت:	۱۸- تلفن:	۱۹- تلفن همراه:
نام و نام خانوادگی:				
تحصیلات:				
آخرین سطح تحصیلات:				
بیسواد ☐ ابتدایی ☐ راهنمایی ☐ متوسطه ☐ دیپلم ☐ کاردانی ☐ کارشناسی ☐ کارشناسی ارشد ☐ دکتری ☐				
متوسطه یا دیپلم				
کاردانی یا کارشناسی				
کارشناسی ارشد				
دکتری				
۲۵- دستاوردهای ممتاز تحصیلی:				
گواهینامه‌های حرفه‌ای و تخصصی				
۲۶- عنوان گواهینامه	۲۷- سال اخذ	۲۸- نام کامل مؤسسه	۲۹- محل اخذ	۳۰- مدت اعتبار

پیشینه کاری			
۳۱- آخرین شغل و محل کار			
۳۲- نام/مؤسسه/تشکل مربوط به فعالیت کشاورزی:		۳۳- زمینه فعالیت:	۳۴- تعداد کارکنان:
۳۵- شغل:		۳۶- تاریخ شروع همکاری:	۳۷- تاریخ پایان همکاری:
۳۸- مسئولیت ها:			
۳۹- دستاوردها و موفقیت ها:			
۴۰- علت خاتمه/تمایل به خاتمه همکاری:			
مهارت ها			
زبان های خارجی			
شرح توانایی		۴۱- سطح مهارت در زبان انگلیسی	
		مبتدی	مسلط
		خبره	
☐	☐	☐	☐
فناوری اطلاعات و رایانه			
۴۳- سطح دانش و مهارت لازم برای کار با رایانه و نرم افزارهای اداری:			
ندارم ☐ ضعیف ☐ متوسط ☐ خوب ☐ عالی ☐			
سایر توانایی ها			
۴۴- توانایی ها و مهارت های تخصصی و حرفه ای:			
۴۵- بارزترین، توانایی ها و یا قابلیت های خود را برای ارائه در کانون یادگیری ذکر کنید.			
اطلاعات تکمیلی			
۴۶- زمان آمادگی برای شروع کار:		۴۷- آیا مجوز و امکان مسافرت را دارید؟	
		بلی ☐ خیر ☐	
۴۸- آیا محدودیت جسمی برای انجام فعالیت های کانون یادگیری دارید؟ بلی ☐ خیر ☐			
در صورت داشتن محدودیت جسمی؛ لطفاً توضیح دهید:			

پیوست شماره ۳:

تفاهم‌نامه همکاری

تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان و
مجری کانون یادگیری در زمینه انتقال تجارب و دانش فنی به بهره‌برداران

مقدمه

با عنایت به لزوم استفاده بهینه از ظرفیت با ارزش منابع انسانی موجود در بخش کشاورزی در انتقال پایدار تجارب و دانش فنی میان تولیدکنندگان و بسترسازی مناسب برای استفاده از توان بالقوه و بالفعل برگزیدگان بخش کشاورزی برای همکاری با نهادهای دولتی و غیردولتی بخش و نیز ایجاد تسهیلات لازم برای ایفای نقش ترویجی آنان، بدینوسیله تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین کانون یادگیری به نمایندگی تولیدکننده برگزیده جناب آقای / سرکار خانم از یک سو و مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان به نمایندگی آقای به شرح زیر منعقد و مبادله می‌شود:

ماده یک: موضوع تفاهم‌نامه

بر اساس این تفاهم‌نامه، یک همکاری نظام یافته فیما بین مجری کانون (آقای / خانم:) از یک سو و مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان جهت انتقال تجارب و دانش فنی به واحدهای تولیدی تابعی موجود در منطقه کانون در موضوع / محصول برقرار می‌شود.

ماده دو: مدت تفاهم‌نامه

از تاریخ انعقاد (...../...../.....) لغایت/...../..... به مدت ماه کامل شمسی خواهد بود.

تبصره:

این تفاهم‌نامه با موافقت مجری کانون و مدیر جهاد کشاورزی شهرستان با همین شرایط قابل تمدید خواهد بود.

ماده سه: تعهدات طرفین

الف) تعهدات مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان

- ۱- ارائه آموزش‌های لازم برای توجیه و اجرای بهینه برنامه؛
- ۲- پشتیبانی فنی لازم از کانون‌ها؛
- ۳- برنامه‌ریزی برای اجرایی شدن مفاد تفاهم‌نامه؛
- ۴- تهیه مقدمات لازم برای تکمیل و تقویت برنامه‌های ترویجی ارائه شده؛
- ۵- پایش مستمر برنامه توسط کارشناسان ستاد و استانی از ابتدا تا انتهای روند اجرای برنامه در منطقه و ارائه گزارش مربوطه؛
- ۶- حمایت سازمانی از مجری و اعضای کانون از جمله تسهیل فرآیندهای اداری دریافت وام یا مجوزهای شغلی و ...
- ۷- معرفی و تقدیر از مجریان کانون در مراسم، همایش‌ها و نشست‌های عمومی و تخصصی شهرستانی و استانی.

ب) تعهدات کانون

- ۱- تشکیل جلسات ترویجی برای واحدهای تابعی
 - ۲- نظارت فنی بر کار واحدهای تابعی
 - ۲- ارائه تجارب و دانش فنی مناسب و کاربردی به واحدهای تابعی کانون
 - ۳- همکاری جهت آگاه‌سازی و تغییر نگرش تولیدکنندگان واحدهای تابعی در خصوص دانش جدید
 - ۴- پشتکار در اجرای مستمر و منظم برنامه
- این تفاهم‌نامه در ۳ ماده و در چهار نسخه تنظیم و به اعتبار واحد، تنظیم شده و در تاریخ / / مورد تأیید طرفین قرار گرفته است.

مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان	مجری کانون یادگیری
به نمایندگی.....	روستای
	به نمایندگی

پیوست شماره ۴:

برآورد اعتبار مورد نیاز برای هر کانون یادگیری

هزینه‌های زیر بر اساس قیمت‌های سال ۱۳۹۹ محاسبه شده است. برای سال‌های آتی با توجه به نرخ متوسط سالیانه تورم و شرایط هر استان بین ۱۵ تا ۲۵ درصد به هزینه‌ها اضافه خواهد شد.

جدول ۲: هزینه‌های استقرار یک کانون یادگیری بر اساس قیمت‌های سال ۱۳۹۹

ردیف	عنوان فعالیت	حجم	واحد	هزینه واحد (هزار ریال)	هزینه کل (هزار ریال)
۱	جلسه توجیهی اولیه جهت بیان هدف و تشکیل کانون	۲	مورد	۷۵۰	۱,۰۰۰
۲	توانمندسازی عوامل برنامه (کارگاه آموزشی، نشست کارشناسی و ...)	۷۰	نفر روز	۲۰۰	۱۴,۰۰۰
۳	پشتیبانی فنی و علمی از فعالیت‌های ترویجی (حق الزحمه عوامل اجرا)	۱۲	مورد	۲۵۰۰	۳۰,۰۰۰
۴	نشریات ترویجی	۱۰۰	نسخه	۵۰	۵,۰۰۰
۵	بازدید ترویجی بهره‌برداران تابعی از کانون	۵۰	نفر روز	۴۰۰	۲۰,۰۰۰
۶	مدارس صحرایی با بهره‌برداران تابعی از کانون	۵۰	نفر روز	۲۰۰	۱۰,۰۰۰
۷	تابلوی کانون	۲	مورد	۱۵۰۰۰	۳۰,۰۰۰
۸	تردد داخل استانی کارشناسان ترویج و اجرا و خبرگان	۲۰	مورد	۱۰۰۰	۲۰,۰۰۰
۹	کمک هزینه‌های انگیزشی برای بهره‌برداران (نهادها، تجهیزات و غیره)	-	مورد	۴۴۰۰۰	۴۴,۰۰۰
۱۰	مستندسازی و چاپ گزارش نهایی	۱	مورد	۳۰۰۰	۳,۰۰۰
جمع				۱۵۰,۰۰۰	

یادداشت

Blank lined area for notes.

